

Poštovní schránka na druhém konci světa

V našem nepravidelném seriálu o poštovních schránkách v zahraničí se dnes podíváme na místo, kam se moc našinců asi nevypraví. Dělí nás od něj časový rozdíl 12 hodin a vzdušnou čarou nějakých 12 tisíc kilometrů. Naším cílem bude nejmenší obydlí (dosud) veřejnosti přístupný havajský ostrov Lanai, ležící na dohled od větších ostrovů Maui a Molokai. Jeho zvláštností je, že patří prakticky celý soukromému vlastníkovi, a to už velmi dlouho – od roku 1870, kdy zde byly založeny první plantáže cukrové třtiny. V roce 1922 jej získal J. D. Dole, zakladatel dodnes působící stejnojmenné potravinářské značky (v souvislosti s banány a dalším ovocem je připomenuta na řadě filatelistických materiálů zejména ze Střední Ameriky a Karibiku; vidět ji můžeme i na banánech dovezených do našich obchodů). Ten tu nechal zbudovat největší pěstitrnu ananasů na světě. Povrch ostrova jimi byl doslova pokryt, a to i na těžko přístupných svazích více než kilometr vysoké sopky, která se tyčí uprostřed. Na plantážích pracovali dovezení dělníci, a protože zde nebyl průmysl ani jiné zdroje obživy, stálých obyvatel ostrova bylo vždycky málo. Situace se zhoršila poté, co byly ananasové plantáže relativně nedávno opuštěny a dříve úrodné plochy leží ladem. Nyní tu žije zhruba tři tisíce lidí, v jediném městečku v centru ostrova. Turistický ruch je nerozvinutý, na ostrově byl dlouho jen jeden hotel a teprve nedávno přibily dva další. Centrem zdejšího dění je Dole park, velké travnaté náměstí se

vzrostlými stromy (jehož název je odvozen od zmíněné potravinářské firmy), o němž si někteří návštěvníci mylně myslí, že je pojmenováno po S. B. Doleovi, stejnojmenném prvním a jediném prezidentu Havajské republiky (existovala v letech 1893-98; jeho portrét vyšel na havajské známce v roce 1894).

I když se ostrovu dodnes říká ananasový, na ananasy tu už nenarazíte, nepěstují si je ani místní na zahrádkách, ani hotely pro turisty. Když ho chcete, musíte zajít do jedné ze dvou prodejen potravin na náměstí, a i když je dovezený odjinud, buďte si jisti, že bude značky Dole. Kolem náměstí jsou rozloženy i všechny ostatní prodejny, hlavně suvenýrů, restaurace, dvě pobočky bank, škola a také pošta. Ta je nová, postavena byla v roce 2001, jak dokládá pamětní kámen před budovou.

„Samoobslužná linka“ před vchodem naznačuje, že měla sloužit mnohem většímu provozu, než jaký tu teď vládne, vždyť také původní vlastník ostrova, firma Castle and Cooke (majitel potravinářské značky Dole Food) měl s modernizací ostrova velké plány. Po zrušení plantáží chtěl v roce 2009 zbourat historické budovy na zpracování třtiny a ananasu, a místo nich zbudovat hotely a nákupní středisko. To se ale ne-

podařilo prosadit, a tak v roce 2012 ostrov o rozloze 18 km² nabídl k prodeji. Koupil jej americký miliardář počítačové generace Larry Ellison, šéf softwarové firmy Oracle, kterému tak nyní patří 98 % z jeho plochy (zbylá 2 % vlastní stát Havaj). Cena nebyla zveřejněna, odhaduje se, že zaplatil více než půl miliardy dolarů (tedy zhruba 10 miliard korun).

A to je také důvod, proč jsme ostrovu Lanai a jeho poštovní schránce věnovali tolik pozornosti. Není jasné, jaké s ním bude mít nový vlastník úmysly, zda jej otevře více masové turistice, nebo se naopak soustředí na nejbohatší návštěvníky, či ostrov dokonce uzavře. Tato možnost sice není příliš pravděpodobná, ale ani vyloučená. Precedent tu totiž je. Havajské souostroví se skládá z bezmála stovky ostrovů, obydlených je sedm a na jeden z nich – ostrov Niihau – návštěvníci už po dlouhou dobu nesmějí vstoupit (je rovněž soukromý a žije tu nyní 170 obyvatel).

Souostroví Havaj je mezi filatelisty známo podobně jako ostrov Mauritius. I odtud pocházejí velevzácné rarity, slavné misionářské známky z poloviny předminulého století, ve své době některými sběrateli dokonce hodnocené jako nejvzácnější známky světa. Emisní historie Havaje trvala necelé půlstoletí, známky tu vycházely v letech 1851 – 99. Zpočátku pro království, po převratu pro republiku, poté krátce pro anektovanou součást Spojených států. S tímto stavem se někteří z původních obyvatel nikdy nesmířili a dodnes tvrdí, že zánik království i samostatnosti byl nelegální. A tak se čas od času můžeme setkat s úvahami (přesněji sněním) o obnovení nezávislosti, z nějž by vycházelo i vydávání vlastních známek...

Známky s atraktivními náměty s domicilem Havajská pošta (s velmi vysokými nominálními hodnotami) vydává zatím alespoň soukromá poštovní agentura, která na ostrovech působí od roku 2000. Její činnost je zjevně zacílena především na filatelisty, kterým nabízí řadu emisí, FDC, razítek a dalších materiálů.

F. Beneš

